

Od średniowiecznych Prus do współczesnych Niemiec

5 Od Redakcji

ARTYKUŁY

7 *Michael Burleigh*

Rycerze, nacjonaści i historycy. Obraz średniowiecznych Prus w okresie od Oświecenia po 1945 rok

25 *Roman Kochnowski*

Wielki Admirał Erich Raeder – dowódca niemieckiej marynarki 1928-1943

43 *Katarzyna Woniak*

Byli polscy robotnicy przymusowi w dzisiejszym krajobrazie pamięci. Prawie zapomnieni

57 *Krzysztof Tarka*

Niemcy, Rosja i kwestia polska w publicystyce Jędrzeja Giertycha na łamach „Horyzontów” paryskich (1956-1971)

75 *Katarzyna Jedynakiewicz-Mróż*

Rozważania na temat roli kobiet w opozycji demokratycznej w późnej NRD (1981-1989)

97 *Joanna Trajman*

Konserwatywna reformatorka – Rita Süßmuth a polityka CDU wobec kobiet

123 *Dorota Masiakowska-Osses*

Imigracja – nowa perspektywa niemieckiej pamięci kulturowej

133 *Izabela Janicka*

Niemiecka klasa średnia wobec prawicowego ekstremizmu w świetle badań Fundacji Friedricha Eberta

149 *Miłosława Borzyszkowska-Szewczyk*

Powieść kryminalna jako przestrzeń polsko-niemiecko-niemieckich obrachunków z przeszłością? *Magik* Magdaleny Parys

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

165 *Agnieszka Bielawska*

Ostpolitik Angeli Merkel w obliczu kryzysu na Ukrainie

190 *Dorota Litwin-Lewandowska*

Konfliktogenność w stosunkach polsko-niemieckich w przekazie medialnym w latach 2015-2016

- 217 *Maria Wagińska-Marzec*
Uroczysta inauguracja *Elbphilharmonie* – nowego symbolu Wolnego Miasta Hamburg
- POLEMIKI I DYSKUSJE
- 225 *Wojciech Kucharski*
Czy kardynał Stefan Wyszyński był współautorem Orędzia do biskupów niemieckich? Uwagi do rozważań Ewy K. Czaczkowskiej
- 231 *Ewa K. Czaczkowska*
Odpowiedź na polemikę Wojciecha Kucharskiego
- OCENY I OMÓWIENIA
- 235 Frederick Taylor, Wypędzenie ducha Hitlera. Okupacja i denazyfikacja Niemiec (omów. *Olaf Bergmann*)
- 241 Marcin Gołaszewski, Magdalena Kardach, Leonore Krenzlin (red.), Zwischen Innerer Emigration und Exil. Deutschsprachige Schriftsteller 1933-1945 (omów. *Hubert Orłowski*)
- 242 Andrzej Denka, Skandal oder Engagement? Eine systemtheoretische Untersuchung zu Peter Handke und Botho Strauss nach 1989 (omów. *Roman Dziergwa*)
- 247 Erhard Cziomer (red.), Znaczenie nowej roli międzynarodowej Niemiec dla współpracy polsko-niemieckiej w drugiej dekadzie XXI wieku (omów. *Natalia Adamczyk*)
- Z KRONIKI NAUKOWEJ
- 251 *Marek Mazurkiewicz*, *Colloquium* Opole 2016. Polska, Czechy, Niemcy wobec wyzwania migracji i integracji
- 253 *Krzysztof Wasilewski*, 25 lat wspólnych badań nad pograniczem polsko-niemieckim
- WSPOMNIENIA
- 255 *Aleksandra Trzecielińska-Polus*, Danuta Berlińska (1952-2016)
- 260 *Witold M. Góralski*, Hans Adolf Jacobsen (1925-2016)
- 262 *Maria Wagińska-Marzec*, Roman Herzog (1934-2017)

Szanowni Państwo,

towarzyszące „Przeglądowi Zachodniemu” od dziesięcioleci hasło Polska-Niemcy-Europa nakreśla ramy także najnowszego numeru pisma. Znalazły się w nim artykuły oraz opracowania dotyczące różnorodnych zagadnień, pod względem chronologicznym sięgające **od średniowiecznych Prus do współczesnych Niemiec**. Zwraca jednak uwagę łączący je wątek historii oraz jej oddziaływania na współczesność.

Tylko pozornie odległe dzieje Zakonu Krzyżackiego zainspirowały brytyjskiego historyka do ukazania wpływu uwarunkowań, dyskusji i emocji właściwych epoce – tego, co można określić mianem ducha czasu – na sposób pisanie o przeszłości: „współczesne odniesienia są niczym nieregularne uderzenia silnego niegdyś pulsu”. To pierwszy przekład tego artykułu na język polski.

Spojrzenie na przeszłość w podobny sposób ulega dynamicznym modyfikacjom w kontekście nośnego obecnie pojęcia pamięci. Przekonują o tym autorki opracowań o znajdujących się w Polsce miejscach upamiętniających ludzi i wydarzenia z czasów II wojny światowej czy o podejmowanych próbach wprowadzania do pamięci kulturowej społeczeństwa niemieckiego nowych elementów, nadających jej zdecydowanie bardziej pluralistyczny i imigracyjny charakter. Zróżnicowane formy współczesnych odniesień do niedalekiej przeszłości odnaleźć można także w artykułach powiązanych motywem aktywności kobiet oraz działań podejmowanych w sferze publicznej z myślą o kobietach: w enerdowskiej opozycji, polityce niemieckiej chadecji czy w literackiej kreacji współczesnej powieści kryminalnej.

W oddawam do Państwa rąk tomie kwartalnika Instytutu Zachodniego nie zabrakło opracowań na temat aktualnej sytuacji Republiki Federalnej Niemiec oraz jej relacji międzynarodowych. Ciekawym kontrapunktem, przynależnym sferze kultury, jest odnotowana inauguracja nowej filharmonii w Hamburgu, imponującej nie tylko rozmachem architektonicznym i wysokością kwot wydanych na jej budowę. W istocie znów chodzi o symbol. Czy to kolejne uderzenie pulsu historii?

Natalia Jackowska